

عمده ترین مشکلات و چالش های پیش روی توسعه و حفاظت منابع طبیعی کشور

۲۸ خرداد (۱۷ June) به عنوان روز جهانی مقابله با بیابان زایی هر ساله در جهان گرامی داشته می شود و دلیل آن اهمیتی است که این موضوع از نظر بین المللی دارد. گسترش بیابان (بیابان زایی) بعد از تغییر اقلیم و کمبود آب شیرین به عنوان سومین چالش مهم جامعه جهانی به حساب می آید. این پدیده یک ششم جمعیت جهان و همچنین یک چهارم مساحت جهان را تحت تاثیر اثرات منفی خود قرار می دهد. در حال حاضر بیابان زایی به عنوان یک معضل گریبان گیر بسیاری از کشورهای جهان از جمله کشورهای در حال توسعه می باشد. عوامل انسانی در پدیدار شدن پدیده بیابان زایی نقش اساسی و کلیدی داشته و موجب تسریع و افزایش سرعت بیابان زایی می شوند. عوامل انسانی علاوه بر نقش مستقیم خود در آسیب محیط، به عنوان یک محرک عمل نموده و باعث تحریک و تقویت عوامل محیطی می شوند.

عمده ترین مشکلات و چالشهای پیش روی توسعه و حفاظت منابع طبیعی کشور

الف- رشد فزاینده جمعیت در دهه های گذشته

ب – فقر و درآمد پایین خانوارهای روستایی و عشایری

ج – موانع مربوط به مشارکت مردم در منابع طبیعی

۱ - موانع مربوط به بهره برداران شامل بی سواد یا کم سواد بهره برداران ، پراکندگی بهره برداران ، مشکلات فرهنگی

۲ - موانع مربوط به کارشناسان و برنامه ریزان شامل عدم توانایی در برقراری ارتباط سازنده با مردم ، بی اعتقادی به اهمیت مشارکت مردمی در برخی از کارشناسان، بسته بودن تشکیلات اجرایی برای مشارکت مردم ، فقدان ارتباط مؤثر بین مراکز تحقیقاتی و کارشناسان منابع طبیعی

۳ - موانع مربوط به سیاستها و قوانین حاکم بر جامعه شامل ضعف باور عمومی به مشارکت عمومی ، ضعف مؤسسات مشارکتی ، ناکافی بودن قوانین کشور برای تضمین سرمایه گذاری در منابع طبیعی

د – ارزش افزوده زمین و سوداگری در این بخش:

متناسب و به موازات موج سوداگری و افزایش کاذب قیمت ها در بخش زمین و مسکن میزان تجاوز و تخریب عرصه های مرتعی و جنگلی در سطح کشور هم افزایش بی سابقه ای یافته است ، این موضوع می تواند دارای دلایل چندی باشد که مهمترین آنها عبارت است از: عبور خط لوله گاز، آب، نفت و یا خطوط انتقال نیرو ، مخایرات ، احداث جاده یا ریل راه آهن از درون یا مجاورت اراضی ملی مرتعی و جنگلی ، انجام طرحهای عمرانی و توسعه ای در منطقه و هجوم دلالان بخش زمین به اراضی و ایجاد جو کاذب روانی مبنی بر افزایش زود هنگام

قیمت اراضی در مردم ، تغییر در وضعیت اداری و سیاسی مناطق نظیر تبدیل روستا به شهر یا تبدیل بخش به شهرستان ، ناهماهنگی برخی ادارات و سازمان های دولتی با ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری در سرمایه گذاری یا انجام طرح های عمرانی در مناطق خاص (اجرای طرح های غیر کارشناسی) و ...

د- اجرای طرح های عمرانی بدون نظرات کارشناسی جامع نگر

ر- وقوع حوادث غیر مترقبه در سطح کشور

ز- محدودیت های فناورانه و علمی

تجارب ایران در امر بیابان زدایی

فلات مرکزی ایران یکی از معروف ترین مناطق خشک جهان محسوب می شود. این کشور با مساحت ۱۶۵ میلیون کیلو متر مربع در جنوب غربی آسیا و در نوار خشک جهان قرار گرفته است. ۸۰٪ از کل سرزمین ایران از آب و هوای خشک و نیمه خشک برخوردار است و به این ترتیب در معرض خطر فرآیند پیشروی بیابان ها قرار دارد.

میانگین سالانه ریزش باران در بیابان های ایران کمتر از ۵۰ میلیمتر می باشد این در حالیست که همین میزان در مورد کل کشور به ۳۲۰ میلیمتر در سال بالغ می شود. بیابان ها و مناطق بیابانی بر روی هم ۳۴ میلیون هکتار از اراضی ایران را به خود اختصاص می دهند و ۱۲ میلیون هکتار نیز ماسه ای بوده و یا از شن و ریگ روان پوشیده شده است.

خط مشی ها و برنامه های دولت جمهوری اسلامی ایران در احیا و گسترش منابع طبیعی قابل

بازیافت با توجه ویژه نسبت به کنترل پیشروی بیابان ها به شرح ذیل می باشد:

- ۱- بکارگیری رسانه های ارتباط جمعی و سایر رسانه ها به منظور افزایش آگاهی عموم پیرامون اهمیت منابع طبیعی قابل بازیافت و خطرات ناشی از پیشروی بیابان ها
- ۲- تسریع روند توسعه اقتصادی - اجتماعی در مناطق روستایی به منظور جلوگیری از مهاجرت کشاورزان و دامداران به شهرهای بزرگ و مراکز شهری
- ۳- حفاظت از محیط زیست و برقراری ثبات در آن
- ۴- احیا و بازیافت زمین های فرسایشی شده.
- ۵- توسعه صنعتی با بکارگیری فناوری سازگار با محیط زیست

۶- سیاست های فعال در زمینه جمعیت شناختی که موجب کاهش میزان آهنگ رشد از ۳/۱۷ % به ۲/۷ % گردیده است.

۷- تثبیت ریگ های روان به منظور کاهش تأثیرات منفی بر زمین های زراعی ، مناطق مسکونی ، مناطق سوق الجیشی ، جاده ها و سایر تأسیسات زیر بنایی که از نظر اقتصادی ارزشمند تلقی می شوند

۸- تشویق مشارکت های مردمی در مراحل تصمیم گیری و اجرای برنامه های مربوطه

معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی استان اصفهان

اداره مدیریت بحران و کاهش مخاطرات بخش کشاورزی